

WAAR KOLEN DE KINDEREN VANDAAN ?

"Maar toen er nu - weer om zijn boterham -
Opnieuw een produkt uit de bloemkool kwam,
Toen bromde mijn vader: "" Wel Heerejeo !
Daar is numero vijf ! wat doe ik er mee?
Op het Hof in Den Haag
Heb ik vrind noch maag,
En op Overachie heb ik maag noch vrind...
Wat doe ik hier met zoon vyfde kind?""
Mijn moeder zei niets voor 't oogenblik;
Want mijn jongste broertjen had juist de hik.

Doch toen uit de kool nu een tweetal kwam
En vroeg om een dubbel boterham,
Toen riep mijn vader, geweldij boos:
"" 't Lijkt de postwagen wel van Van Gend en Loos"".

Dit is een gedichtje van "de Schoolmeester", zijnde Gerrit van de Linde Janszoon in "DE BOTERHAM EN DE GOUDZOEKER", één van zijn beste gedichten. Hieruit blijkt tevens dat de "schoolmeester" zijn leerlingen vertelde dat de kindertjes uit de bloemkool kwamen.....

Och, de "schoolmeester" is het niet alleen geweest die dit vertelde, want ook de bekende klein duimpje kwam immers uit de kool:

"Klein duimpje uit de kool gekomen;
Wordt door de moeder aangenomen".

Naast de bloemkool doet ook wel de witte of rode kool dienst als "kindertjesfabriek"

Het is niet enkel de koolplant waar aan de kracht wordt toegekend om dit wonder te verrichten, meer bekend als zodanig is de boom in het algemeen. In Duitsland zegt men " Sachsen, wo die Mädchen auf den Bäumen wachsen". In Utrecht vertelt men dat de kindertjes uit de "Munnikenboom" kwamen, een oeroude lindeboom, die eens bij het Karthuiser klooster aan de Vecht gestaan moet hebben. De Haarlemmers hielden er ook een kinderboom op na, nl. aan de voet van de Blinkert. In Groningerland is als zodanig bekend een boom te Slochteren en de Zwolse pasgeborenen groeiden aan een dikke boom te Wijhe.

In Amsterdam werd de vragende kinderen verteld van een wonderlijk oord over het IJ, de Volewijk of Vogelwijk (denk aan de bekende voetbalclub van die naam "de Volewijkers"). Dat Volewijk was een moeras en in dat moeras stonden bomen. Daar hingen de kindertjes aan en riepen:

"Pluk mijn, pluk mijn, 'k Zal alle dagen zoet zijn".

Hiervan zijn oude prenten bewaard gebleven, o.a. een serie van 24 prentjes met rijmpjes. Het doel van deze prentjes en rijmpjes was het ontstaan van het leven te vorzinnebeelden. Het begint met een huwelijk:

"Jan de Wasscher die zal trouwen
Maar ik vrees het zal hem rouwen."

Verderop volgt dan:

"Jan en Griet beyde kloek
Ruijlen broek en schorteldoek"

Uit de verdere rijmpjes blijkt dat Jan een pantoffelheld is, die eten moet koken voor zijn vrouw, de bedden opraken, kousen stoppen, het hemd van zijn ega wassen en bovendien af en toe nog een pak slaag krijgt, doch dan volgt de gezinsuitbreiding:

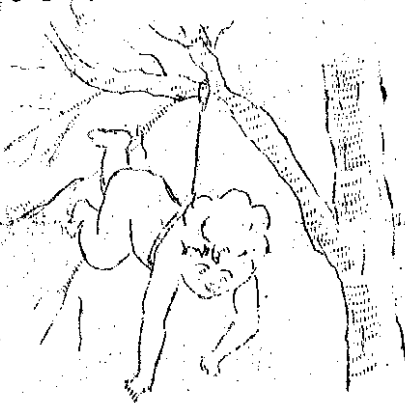
"Jan en Griet die twee gelijk
Varen naar de Volewijk"

Het prentje laat Jan en Griet zien in een schuitje op het IJ. In het licht van de lantaarn ziet men de zuigelingen aan de bomen hangen..... Dat nachtelijk bootjevaren op het IJ heeft blijkbaar resultaat gehad, want op een volgend plaatje zien we Jan met de bakermuts op bezij de kleine pap te voeren.

Ook putten en bronnen zijn soms de bringers van jonge spruiten. In Doventer kwamen de kinderen uit de Hoenderput

en in Almelo uit de Kloosterput.

Wat or heeft ook de kracht om kindertjes voort te brengen. Zo komen in Noord-Groningen de kleintjes achter de dijk vandaan, dus uit zee. In Oost-Friesland zegt men dat de kinderen per koets van de dijk worden gehaald. In de Beemster worden ze

per bootje uit het riet gehaald. In Italië komen de kinderen uit een rots in een meer. De zwanen brengen daar de kleintjes aan land. Langs de Oostzee zijn de zwanen ook de kindertjesbrengrers.

Naast de zwaan doet de ooievaar ook dienst. Oorspronkelijk bemoeide de eiber zich daar niet mee, doch de mens vond deze vogel schijnbaar geschikt om de rol van de zwaan over te nemen. De ooievaar-verering dateert van de laatste 500 jaar.

Ook de baker is nogal eens de babybrengrster, vooral in Midden-Europa.

In Friesland, waar we tenslotte terecht komen, is de "poppestien" te Bergum één van de beruchte plaatsen, waar kindertjes gekweekt worden. Ook elders in Friesland was het sprookje van kinderen uit de stenen veel verbreid. Dat deze "poppestiennen" vroeger ook betekenis gehad hebben voor de volwassenen en als een overblijfsel van een fantastisch bijgeloof beschouwd moeten worden, blijkt wel uit het feit, dat Weling Dijkstra nog vertelde dat kinderloze moeders ter bedevaart gingen naar zulke "poppestiennen", denkende dan wel bevrucht te zullen worden.

In Nes (W.D) had men een "blauwe steen". In Oudkerk nam een groep keistenen op "Stania-state" te Oenkerk een belangrijke plaats in. De kinderen te Rijperkerk worden goleverd door een groep stenen op Vijversburg.

Er zijn veel vermoedens over de oorbetekenis van deze stenen. Ik geloof dat we hier te doen hebben met iets uit de heidense tijd, toen onder eikenbomen recht gesproken werd, en heilige stenen soms voorzien waren van runetekens. Misschien werd bij deze stenen hulp gevraagd aan de goden. Het zou mij niet bevreemden dat daarom

de pelgrimstochten van vrouwen naar de "poppestiennen" gemaakt werden en dat het hele verhaal van de "poppestien" een veel diepere ondergrond heeft, dan men oppervlakkig geneigd is te geloven.

In de Friese wouden neemt de turfshipper vaak de

jonge spruit mee. Geen wonder, want de turfshipper was daar de man die geregeld contact met de buitenwereld onderhield. In andere dorpen komt het kind uit een holle boom. In Gaasterland is de R o o d e K l i f de schepper van nieuw leven, in IJlst komen de kleintjes uit het R y s t e r b o s . In Stavoren worden de jonge Friezen en Friezinnetjes met een g l a z e n b o o t j e van de Rode Klif gehaald, geroeid met riemen van "Dimter koekoek". In Buitenpost is een heuvel bij "Vogelsang-state" te Veanklooster het herkomstoord der baby's.

Hoe zijn al deze sprookjes in de wereld gekomen? Stammen zij uit de vóór-christelijke tijd, toen bomen en zwanen vereerd werden? Aangaande de bedevaart naar de "poppestien" is dit heel goed mogelijk. Betr. de verhalen zelf heb ik een andere mening, ondanks dat velen juist hier een stukje volkscultuur uit de heidense tijd in zien.

Ik kan dit moeilijk geloven, want juist in de heidense tijd was het komen der kindertjes geen raadsel. Zwangerschap en bevalling waren iets gewoons, dat men zeker niet voor de kinderen uit het eigen gezin verborg. We zien dit vandaag nog bij de natuur-volkoren en in mindere mate op het platteland, waar de jeugd ook veel vertrouwelijker tegenover de komst van het nieuwe leven staat dan bv. de stadsjeugd. Het is eenvoudig ondenkbaar dat in die oude tijden de kinderen met een kluitje in het riet werden gestuurd.

Deze sprookjesverhalen stammen uit de tijd dat Europa reeds gekerstend was, doch het volk nog herinneringen bewaarde aan de vroegere godsdienst. Wij moeten ons ook niet voorstellen dat in een paar jaren tijd onze voorouders van heiden ochristen werden. Dit is een proces van tientallen jaren geweest, waarbij slechts langzaam het Christendom terrein won, ja zelfs op vele punten een compromis met het heidendom moest sluiten.

In deze overgangstijd zijn de verhaaltjes in de wereld gekomen. De Kerk leerde dat alles wat met het seksuele loven te maken had zondig was en een gevaar opleverde voor de reinheid van de kinderen. De ouders verzonnen toen iets om de kinderen te misleiden en hiervoor moesten de oude heilige plaatsen, zoals offerstenen en bomen, heilige vogels en planten dienst doen.

Dat de boom hierbij de belangrijkste plaats inneemt, is duidelijk, wanneer we achter de boom de l e v e n s b o o m zien, eens vereerd als zinnebeeld van a l l e l e v e n .

Jacob Grimm schreef daarover:

"Bij het geruisch, onder de schaduw van oeroude bosschen, is de ziel der menschen vervuld van de nabijheid der goden. De jaarlijksche herlevingen van de boom met de eeuwige kringloop van ontwaken, bloeien, rijpen, vrucht dragen en schijnbaren winterdood wordt tot een zinnebeeld van een jaar, van een leven."

Zo wordt een oud volksgeloof, gedurende vele eeuwen bewaard door toedoen van de Christelijke godsdienst, in de tegenwoordige tijd gebruikt om de kinderen om de tuin te leiden. Hoe lang nog? De paedagogie van het heden staat een andere opvoeding voor. Een opvoeding aangepast aan vertrouwen en realiteit. Zal de nuchterheid van het heden afrekenen met deze, aan het heidendom ontleende, verhaaltjes en zullen we daardoor een stukje volks-cultuur moeten missen?

Het woord is aan de vaders en moeders wanneer zij hun kinderen zullen moeten antwoorden op de vraag: "Waar komen de kindertjes vandaan?"

Van achter de dijk? Uit de Hoenderput? Uit de holle boom? Uit het riet? Uit de "poppestien"? Uit de rode koel of ... van de moeder? Wat zal het zijn, er is keuze genoeg!

Elsa Vloer.

oooooooooooo

EEN WOORD OVER DE GENEALOGIE IN 1998

In het jaar 1898 schreef de Duitse bioloog Dr. O. Lenz:

Zo veelvuldig zijn de banden, die genealogie aan het grootste deel van alle geschiedkundige en natuurwetenschappelijke gebieden vastknopen, dat men de verwachting mag uitspreken, dat zij zich in de naaste toekomst buitengewoon zal ontwikkelen en uitbreiden. In de zin van een hulpwetenschap beschouwd, zal zij nauwelijks als een aanhangsel van de politieke of sociale geschiedenis gedacht kunnen worden; zij zal eerder meer en meer door die takken van wetenschap tot zich getrokken moeten worden, die in het begrip biologie zich tot een zekere eenheid schijnen te vormen. Wie de gang van de moderne wetenschap onbevangen nagaat, zal erkennen, dat de talrijke belangen van om de rijke middelen aan alle natuurwetenschappelijke leergebieden besteed, vroeger of later ook de genealogie te goede komen. Het materiaal, dat deze wetenschap te bewerken heeft, is verbaasd uitgebreid en welke massa van waarnemingen uit de verzamelde schatten van genealogische overleveringen zal zijn te winnen, kan men thans eerst vermoeden.

Geestelyk Leven

VAN ONZE VOORoudERS

Zouden wij het geestelyk leven van onze voorouders overzichtelyk willen behandelen, dan dienden wij aan te vargen in een tijd, waarin de mens nog een primitief wezen was en de eerste levenstekenen schreef in de bergholen van de Pyreneën of elders op aarde de sporen naliet van deze, nog slechts vage ontwikkeling. Het is onmogelyk in chronologische volgorde het geestelyk leven te schetsen, daar men dan even goed een boek over de cultuurgeschiedenis of de kerkgeschiedenis kan schrijven.

Wat we hier kunnen behandelen zijn slechts losse fragmenten omtrent het godsdienstig leven van ons voorgelacht in de meest verschillende decennia.

De heidense voorvader geloofde anders dan de Christen, doch de eerste Christenen geloofden niet het zelfde als de latere Protestantse of Katholieke Christenen. Het is hier niet de plaats te discussiëren over het geloof en de godsdienst zelf; wij doen dit dan ook met inachtneming van een neutraal standpunt.

Thit send tha fittine tekna, ther er domesdi koma skilun, ther sancte Jeronimus fand eskriuin an thera Jothena bokon.

Thes erosta dis, sa stigath alle wetir fiuwertich fothma boua alle bergon and stondath to likere wis and thiu mure, ther fon stene ewrocht is.

Thes otheris dis, sawerthat se lik there solva skipnese, ther se bifara weron.

Thes thredda dis, fallath se alsa side, thet se nen bisia ne mi.

Thes fiarda dis, sa somniat se alle fiskar, ther send an tha wetirion to semine, and hropath al to Godi, and tha stifne net nen manniska buta God alena.

Thes fifta dis, burnath alle wetir, fon asta there wralde to westa there wralde.

Thes sexta dis, sa send alle bamar and alle gerse mith ona blodiga dawe bifargen.

Thes siugunda dis, sa fallath alle tha timber, fon asta there wralde to westa there wralde, and werthat algadur to breken.

Thes achtunda dis, sa falt thi ston withir there ston, and tobrekth al semin, and tha berga werthat eifnad.

Thes niugunda dis, sa werth alsa grat irthbiuinge, sa ther fon onbifonne there wralde er non saden nas.

Thes tianda dis, werth thiu wrald emenad an there selua skipnese, ther se was, er se use drochten eskepen hode.

Thes andlofta dis, sa gunch thi manniskwa with there otherne and ne mi nen mon otheron onwardia fon there nede and fon tha

Bij dit eerste artikel over het geestelyk leven van onze voorouders gaan we terug tot de aanvang van de late middeleeuwen 1000-1300 en vinden we uit deze tijd bewaard "de Vyftien tekenen van de oordeeladag" (Asegabuch van Wiarda blz. 273, Friesche Spraakleer van Jhr. Mr. de Haan Hettema, blz. 154) Ook elders werd over deze tekst geschreven.

De taal is oud-fries, zodat, naast het godsdienstig karakter, deze "Vyftien tekenen" ook van taalkundig belang zijn en wel speciaal voor die lezers en lezeressen die een vergelyking willen maken tussen het oud-fries, engels en nederlands.

Door deze "Vyftien tekenen" krijgt men niet alleen een inzicht omtrent het geloof van onze eigen voorouders uit 1000-1200, doch tevens een indruk van de taal die zij gesproken hebben.

Wij geven hier in extenso het oud-fries met daarnaast de Nederlandse vertaling :

Dit zijn de vyftien tekenen, die bij de dag des Oordeels zullen komen en die de heilige Jeronimus beschreven vond in de boeken der Joden.

's Eersten daags stigt al het water veertig vadem boven alle bergon en het staat gelyk een muur, die van steen is gemaakt.

's Anderen daags wordt het gelyk aan dezelfde toestand, zoals het tevoren was.

's Derden daags valt het zo laag, dat geen oog het kan zien.

's Vierden daags verzamelen zich alle vissen, die in de wateren zijn en roepen allen tot God en hun lot weet geen mens dan God alleen.

's Vyfden daags branden alle wateren van het Oosten der wereld tot het Westen der wereld.

's Zesden daags zijn alle bomen en alle grassen door een bloedige dauw bevangen.

's Zevenden daags vallen alle getimmerten, van het Oosten van de wereld tot het Westen der wereld en worden allegaar verbryzeld.

's Achtsten daags valt steen tegen steen en worden gezamenlyk gebroken en de bergon worden vereffend.

's Negenden daags komt er zo'n grote aardbeving als er van het begin der wereld nog niet was.

's Tienden daags wordt de wereld in dezelfde toestand teruggebracht, als zij was vóór orze Heer haar had geschapen.

's Elfden daags stuit de ene mens tegen de andere en kan geen man de ander beantwoorden wegens nood en de angst, want dan

vervolg van pag. 59.

Het oude stadhuis met zijn trapgevels is ook de moeite waard, vooral de raadzaal met haar Lodewijk XVI stijl. Boven de schoorsteen in gebeeldhouwde lijst, hangt het schilderij "de slag op de Zuiderzee".

Hoorn heeft echter niet alleen oude huizen en straten, men heeft er ook grote moderne winkelpanden en kan de stad met zijn 15.000 inwoners en de omgeving van West-Friesland met zijn vele dorpen alles brengen als een grote stad.

Ook heeft men hier vele onderwijsinrichtingen, land- en tuinbouwscholen als ook een Rijkslandbouwproefstation.

De tweede stad van West-Friesland is Enkhuizen met zijn oude straatjes en oude gevels en de bekende Dromedaris aan de havenkant. Hier heeft men tevens het Zuiderzeemuseum.

De derde stad is Medemblik, de kleinste, maar ook met beziens-

oo

De eerste namen in Nederland waren algemeen West-Germaans, ook wel Ingaeoons genoemd. Deze oude taal (voorloper van het oud-Engels en oud-Fries) verdween en daarvoor kwam het oud-Fries in de plaats in het grootste deel van Nederland. In het Oosten en Zuiden kwam echter het oud-neder-Saksisch en oud-neder-Frankisch. Uit de eerste taal kwam het tegenwoordige Fries voort en uit de laatstgenoemde talen ontwikkelde zich het tegenwoordige Nederlands. Op de oudste Nederlandse namen heeft het Fries zeer veel invloed gehad. Een duidelijke scheiding tussen Friese en Nederlandse namen is niet te trekken, daar de overgang van het ene in het andere geleidelijk plaats vond, zoals we thans nog de diverse verwante dialecten hebben, die het trekken van zuivere taalgrenzen in en buiten Nederland onmogelijk maken. Overigens zijn de filologen (taalkundigen) het er nog steeds niet over eens, hoe de taal er precies uitgezien heeft, die hier omstreeks het begin van onze jaartelling werd gesproken.

2. DE LATIJNSE EN GRIEKSE NAMEN

De heiligennamen zijn hier door de Katholieke Kerk gebracht. Ofschoon reeds in 400 door Chrysostomos in Constantinopel betoogd werd, dat de kinderen de namen van de heiligen moeten dragen om zelf de zaligheid te kunnen beërven, inplaats van de oude "heidense" namen, heeft de bevolking in de lagere landen over het algemeen en in Friesland in het bijzonder deze uithoemse heiligen-namen resoluut afgewezen. Zelfs vandaag nog zijn er in Friesland vele Katholiken die weigeren om hun kinderen heiligennamen te geven en geen afstand wensen te doen van de Friese namen.

Pas omstreeks 1300 beginnen monniken hier de heiligennamen aan te nemen. Het duurde echter 200 jaar, dus pas in 1500, toen het gebruik van heiligennamen ook ingang vond bij het volk. Het bleef echter hoofdzakelijk nog bij de vereering van Maria en de twaalf apostelen.

waardigheden, voornamelijk wel het kasteel Radboud. Medemblik grenst aan de Wieringermeer, het nieuwe land, met de uitgestrekte landertjen en grote boerdertjen. Deze boerdertjen werken allen gemechaniseerd. De dorpen zijn: Middenmeer, Slootdorp en Wieringerwerf.

Dit is dus een ruwe schets van West-Friesland en als men houdt van stedenschoon of zellen op het IJselmeer, dan is een bezoek aan Hoorn en omgeving wel aan te bevelen.

oo

ONTSTAAN EN BETEKENIS VAN ONZE VOOR- EN GESLACHTSNAMEN III

oo

In de andere Nederlanden was het gebruik eerder ingeburgerd. Hoewel het ook daar tot 1400 duurde eer de gewone man zijn kind een heiligennaam gaf. In de tijd van de Gereformeerde Kerk 1580-1795 nam het aantal heiligennamen weer af, doch omstreeks 1850 zien we het gebruik algemeen worden bij Katholiken, waardoor nu Brabant en Limburg voor het Nederlandse namengebied verloren zijn gegaan.

Niet alleen de Katholieke Kerk is oorzaak geweest van de invoering van latijnse en griekse voornamen. In de Renaissance tijd werd het onder invloed van de humanisten mode om klassieke namen aan de kinderen te geven en de geslachtsnamen van latijnse uitgangen te voorzien of deze zelfs geheel te latiniseren. Zo werd een smid Faber, een bakker Pistorius, een schipper Nauta, Mensozoon Mensooides, iemand die van Hylaard kwam Hilarius en van Winsum Winsemius. Het stond nl. ook deftig om van Douwe Dominicus te maken, van Hamme Gammarus en van Hubert Hubortus. Ook onder de Gereformeerde Kerk zien we dit gebruik gehandhaafd. Het zijn dan speciaal wel de predikanten die zich met latijnse namen toelen, zie hiervoor oude predikantenlijsten in verschillende kerken. Het gebruik is ook nog niet geheel verdwenen, ofschoon het de laatste honderd jaar sterk is afgenomen.

Deze latijnse ziekte, want hoe die er gekomen is en welke edele bedoelingen of godsdienstige gebruiken hiervoor ook aangevoerd mogen worden, heeft ons land vele vreemde uithoemse namen gebracht, terwijl geen Italiaan, Spanjaard of Griek het in zijn hoofd gehaald heeft zijn kind een Nederlandse naam te geven.....

3. DE HEBREEUWSE NAMEN.

De Bijbelse namen kwamen vóór 1500 in Nederland niet voor, tenzij dat het de namen van de ouders van Jezus en die der apostelen waren. Eerder dan 1300 ging men ook hier niet toe over. Deze namen zijn echter in geheel Europa en ook buiten Europa ingeburgerd, zodat we hier niet kunnen spreken van vreemde namen of

ONS FAMILIEWAPEN IV

Jonger dan het merk is het familiewapen. In de 11e eeuw treffen we de eerste wapens aan, voornamelijk nog in Henegouwen en omgeving. Het wapen is voortgekomen uit het schild, waarmee de soldaten vroeger gewapend waren. In een tijd dat nog geen uniform de ridder en militair sierden werden de gedragen schilden beschilderd met kleuren om daarmee aan te geven tot welke partij of heer men behoorde.

Daar er weldra vele ridders waren die de zelfde kleuren voerden,

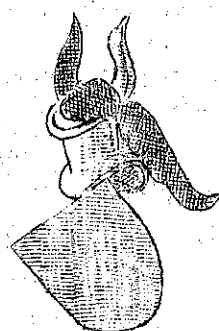
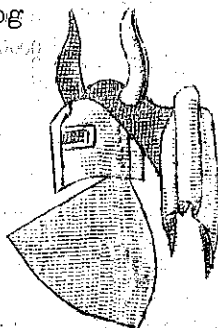
onverantwoord afstaan van eigen cultuurgood in ruil voor import. We mogen ook niet vergeten dat het Christendom de stempel drukte op de Westerse ontwikkeling en ons afvragen hoe Europa er zonder deze godadienst en cultuur had uitgezien. Al zijn vele christelijke namen voor ons vreemd wat betekenis aangaat, het zou dwaas zijn om namen als Maria, Anna, Elisabeth, Johannes, Petrus en Paulus uit onze voornamen te willen schrappen, daar deze namen meer dan welke namen ook zich burgerrecht in de lage landen hebben verworven en eigendom zijn van bijna alle families.

Juist deze namen zijn ook niet de echte hebreeuwse namen, ondanks dat zij uit Palestina komen. Het zijn eerder Joodse namen met een Latijnse vorm.

Omstreeks 1550 zien we de Doopsgezinden in aanhang sterk groeien, vooral in Friesland, Groningen en Noord-Holland. Het fanatisme van hun leer in het beginstadium beperkte zich niet tot het zuivere godsdienstige, doch strekte zich ook uit tot het openbare leven, waardoor zij, zowel onder de Katholieken als onder de Gereformeerden van na 1580, bloot stonden aan vervolging. Pas met de Franse revolutie heeft de Doopsgezinde Broederschap burgerrecht verkregen. Deze uitzonderingspositie maakte de doopsgezinden tot een hechte geloofsgemeenschap, die meer dan anderen zich richtte op Gods Woord, de Bijbel. Hoe "Fryksinnich" de doopsgezinden ook waren, zij gaven er de voorkeur aan Bijbelse namen aan de kinderen te geven en niet alleen namen van personen, die als groots en heldhaftig beschreven stonden, maar ook namen van personen, die als zondaars te boek stonden. Het gebruik was in 1580 reeds zodanig ingeburgerd, dat de Gereformeerden dit overnamen, zodat Adam, Abraham, Isaac, Jacob, Simeon, Benjamin, Mozes, David, Job, Daniël, Ezechiël, Jesaja, Jona, Esther, Ezra, Ruth, Naomi, Rachel, Sara etc. weldra meer voorkwamen dan verscheidene Nederlandse namen.

(wordt vervolgd)

wordt een wisseling van kleuren aangebracht, b.v. geel en rood, wit en groen. Het duurde niet lang of er werden symbolen op de schilden aangebracht, die moesten laten zien hoe dapper de ridder wel was. Daarom kregen, leeuw, adelaar, beer, ever enz. de voorkeur. Hiermede was het familiewapen geboren. Aanvankelijk alleen gevoerd door de adel, werd het een eeuw later

reeds bezit van de Vlaamse- en Franse burgers en begon de zegetocht van de heraldiek door heel Europa.

In de verschillende eeuwen zien we andere vormen van familiewapens, die de leek dikwijls op een dwaalspoor doet brengen en waardoor we fantasiewapens krijgen van bv. boeren, die in een go-

thisch schild een adelaar en een ridderburcht voeren met als helmteken een gra- venkroon.....

Eerst zullen we de verschillende wapenstijlen behandelen. Hierboven zijn een viertal wapens afgebeeld. Niet alleen het schild, de kern van het wapen, doch tevens met helm en dekkleden, de versierselen, die vaak zo'n grote aantrekkingskracht uitoefenen. De eerste afbeelding is een wapen in de Oud-Gothische stijl, dat gevoerd werd in de 13e en eerste helft van de 14e eeuw. Daarna volgt een wapen uit de 14e eeuw in een Mid-Gothische stijl. Het derde wapen is laat-Gothisch en stamt uit de eerste helft van de 15e eeuw. Het vierde wapen benadert meer de stijl die wij tegenwoordig nog veel aantreffen. Het is de laat-Gothische stijl uit de tweede helft van de 15e eeuw.

(wordt vervolgd)

oo
o DE NIJDAMSTRA BIBLIOTHEEK . o
oo

Het is een typische karaktertrek van de leden van ons geslacht Nijdamstra, dat zij niet zo gauw enthousiast te krijgen zijn voor iets, dat in feite nog op losse schroeven staat. Men wil de kat wel eerst eens uit de boom kijken. En dat is zeker niet één van onze slechtste karaktertrekken. Om een ander spreekwoord te gebruiken, geloven wij maar al te graag, dat alle hardlopers toch doodlopers zijn.

Ook bij het opzetten van een bibliotheek voor onze familievereniging heb ik met deze geaardheid rekening gehouden. In het vorige nummer van de "Tyngje" had ik enige plannen aan de hand gedaan om tot een uitgebreide bibliotheek te komen, welke volledig ten dienste zou staan van alle leden en belangstellenden. Hiervoor was geld nodig, dat ik wilde putten uit een jaargangen-actie van de "Tyngje". Ik had een dringende oproep om oude jaargangen voor een halfjaar uit te lenen aan de bibliotheek. Resultaat: de heer Vleer uit de Kaag bood vele oude nummers aan uit de nog resterende voorraad, maar verder van niemand iets.

Nu was het de bedoeling deze jaargangen weer uit te lenen voor een bijzonder lage prijs, zodat een ieder de uiterst belangwekkende artikelen over het ontstaan en de groei van ons geslacht kon vernemen. Ook hier was het resultaat: van niemand iets.

Nu weet ik wel wat de oorzaak is. Men was bang, dat er geen jaargangen genoeg zouden zijn om aan de aanvragen te voldoen. Een redelijke vrees overigens, getuige de binnengekomen jaargangen. Toch was deze vrees ongegrond, omdat ik wist, dat de heer Vleer een oude (zij het niet zo'n grote) voorraad had.

Deze maand hoop ik echter, dat een ieder over zijn afwachtende houding en ongegronde vrees gestapt zal zijn en daadwerkelijk zal meehelpen door deze jaargangen-actie geld te verzamelen voor het opbouwen van onze Nijdamstra-bibliotheek. Leent Uw oude jaargangen (compleet of niet) voor een half jaar aan ons uit; wij zullen voor een

aardige verrassing zorgen.
Ook de aanvragers kan ik gerust stellen: vraag maar aan: wij hebben jaargangen.

- Hier volgt nog een verkorte herhaling der bepalingen:
1. Vergoeding per jaargang (1949-50-51-52) f.0.60; losse nrs. f.0.10.
 2. Aanvragen schriftelijk.
 3. Leestijd 4 weken.
 4. Verschuldigde kosten in postzegels insluiten.
 5. Verlies of beschadiging f.0.50 per nr.; overschrijding leestermijn f.0.10 per nr.
- Tot de volgende keer !

De Bibliothecaris.

oo

UIT DE OUDE DOOS XXXVIII

Familieberichten Wynia.

Soharnegoutum, 6 December 1860. Heden overleed tot onze diepe droefheid, onze geliefde Moeder en Behuwdmoeder TETJE BOUKES BURINGA, weduwe van Foeke Sybrens Wynia, in den ouderdom van 66 jaren en 2 maanden. Na eene korte ongesteldheid ging zij henen in de hope des betere levens SYBREN FOEKES WYNIA uit aller naam Vrienden en bekenden geloven deze algemeene bijzondere kennisgeving aan te nemen.
Franeke, 8 December 1868. Mijn geliefde Echtgenoot LIEUWE HERRS WYNIA, Candidaat Notaris 28 jaren oud en ruim 3 jaren met mij in de echt vereenigd; ontsliep zacht, na eene ziekte van eenige dagen, tot diepe droefheid van mij en zijne verdere geliefde betrekkingen, mij 2 kinderen nalatende. J. VAN ALTHUIS Wed. Wynia.

INHOUDSOPGAVE:

Houvast - Waar komen de kinderjes vandaan? - Een woord over de genealogie in 1898 - De Nijdam's van Dronrijp II - De Midoma-Zysling's gaven ons een lesje - De nalatenschap van Bote Idzes Nijdam - Korte vragen en mededelingen - Goestelijk leven van onze voorouders - Familieberichten - Uit de pers in de 18e eeuw - Zo is West-Friesland - Ontstaan en betekenis van onze vóór. on geslachtenamen III - Ons familiewapen IV - De Nijdamstra-Bibliotheek - Uit de Oude Doos XXXVIII - Inhoudsopgave.